

**СЕКЦІЯ 4. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ У КОНТЕКСТІ
СУЧАСНОЇ ОСВІТИ**

Володимир САЄНКО,

Заслужений тренер України,

кандидат наук з фізичного виховання та спорту,

доцент, доктор наук з управління,

професор закладу вищої освіти кафедри

фізичного виховання та здоров'я людини

Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна

академія імені А. С. Макаренка”

Полтавської обласної ради

м. Кременчук, Україна

Ганна ТОЛЧЄВА,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри олімпійського та професійного спорту

Державного закладу „Луганський національний університет

імені Тараса Шевченка”

м. Полтава, Україна

Sławomir ŚLIWA,

доктор педагогічних наук,

декан факультету суспільних наук

Академії прикладних наук – Вищої школи

управління і адміністрування,

м. Ополе, Польща

**ПЕДАГОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ, СПОРТУ ТА РЕКРЕАЦІЇ**

Проблема наукового обґрунтування педагогічних положень підготовки фахівців у сферах фізичної культури, спорту та рекреації залишається

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

актуальною у всі часи. Звернення до множини засобів передачі вихованцям педагогічних знань, що постійно оновлюються через ускладнення суспільних відносин та методів налагодження дії, обумовлюється потребою в розвиненні шляхів професійної підготовки фахівців професійного гатунку, які повинні навчитися поповнювати особистий арсенал досвіду новими засобами педагогічного змісту.

Мета дослідження – системне оновлення середовища наукового обґрунтування педагогічних положень в галузі підготовки фахівців для сфери фізичної культури, спорту та рекреації на загалах досягнень науки, у якій продуктом є методичні рекомендації, засновані на професійних компетентностях.

Виклад основного матеріалу. Середовище дослідження обирається на засадах поєднання питань сучасної педагогіки, яка під впливом ринкових перетворень піддається трансформації. Опираючись на розмаїття методів критичного аналізу та оцінки прагматичної доцільності, доказова основа всотала науковий досвід, у якому визначаються програмні [1], науково-методичні [3, 6, 17, 25] та сервісно-управлінські [2, 5, 26] положення розвитку і поточного руху освітньої системи держави. Методичний інтерес зводиться до оновлення загальних ознак, що включаються в обіг перебудовою суспільного бачення проблем, як повстають перед управлінцем будь-якого рівня життєзабезпечення. Розвиток до належного рівня корисності наділяє його свідомість механізмом розвинення властивостей прогнозування особистого розумового і фізичного розвитку, а за цим, і належного становлення у соціальній страті. У дослідженні обираються можливості зупинитися детальніше на проблемі структурного поєднання імовірнісного відображення як виховного процесу, так і педагогічного явища передачі знань і інформації у педагогічний навчальний простір, що на сучасному етапі розвитку людства рахується як динамічний за сприйняттям науково-обґрунтованих інструментів досягнення мети, розвинення пізнавальних властивостей чи оволодіння тенденцій розвитку педагогічної культури. Позиція дослідження у такому

напрямку опирається на положення теорії та методики спортивного тренування [7], та на авторські узагальнення, що накопичені у галузі навчально-методичного забезпечення спортивних занять [9-11] та рекреаційних [15, 27] занять, професійної підготовки фахівців з фізичної культури, спорту і рекреації [18-20, 29] та у сфері управління процесами [13, 14] і моніторингу продуктивності застосування засобів збереження здоров'я молоді [4, 8, 12, 21], а також професійної підготовки кадрів [22-24, 28].

У якості висхідних матеріалів, що наближають дослідження до формування управлінсько-педагогічного рішення, надається зведений перелік засобів активізації руху та методичних положень, що мають демонстраційне значення. Вони є значущими якраз для досліджуваних сфер, що входять у арсенал знань і досвіду тих працівників педагогіки, що готують себе до діяльності вихователів, педагогічних менеджерів та тренерів у такому колі споживачів послуги, де практика ґрунтується на педагогічних засобах обслуговування населення. Отже, в сукупність розгляду включаються:

1) забезпечувальні методи збору, оцінки та накопичення відомостей, знань і інформації, що піддаються систематизації та формалізації. Такі методи поширюються на засади застосування, серед яких а) моніторингу середовища; б) експертних оцінок думок знавців своєї справи в науках з педагогіки та психології; в) екстраполяції як засобу персоніфікації доказів реальності розвитку педагогічно-виховної події; г) моделювання індексів і співвідношень за сукупністю ознак, рис та параметрів;

2) організаційні контури опису знань, навичок та умінь, що дозволяють виконувати функції виховної, педагогічної та організаторської діяльності в галузі культурного обслуговування споживачів послуг сфери фізичного виховання, спорту та рекреації. Такі контури насичуються: а) засобами інтуїтивного передбачення подій, поширення яких збільшує доступність інформації, що отримується за методом експертних оцінок. Наприклад, досвідчений тренер, обстеживши новачка, на перших же заняттях інтуїтивно відчуває ресурс майбутнього спортсмена; б) математичними обчисленнями

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”
доказової бази на основі екстраполяції, сутність яких дозволяє здійснювати пролонгацію події за тенденцією розвитку її сутності. Для прикладу скажемо, що існують форми аналітичного, графічного та табличного відображення сутності; в) розрахунками співвідношень, що притаманні параметральним характеристикам. Наприклад, дія розповсюджується на коротко-, середньо- чи довгостроковий періоди виходячи з результату моделювання процесу, що детально розкрито у джерелі [16];

3) методологічні засоби облаштування функціональної дії, особливості якої включаються у середовище педагогічного інструментарію за низкою руху послідовних етапів, фаз та стадій, що є залежними одна від одної. У такій структурі своє чільне місце займають: а) методичні особливості вибору концептуальних ознак і рис, серед яких привалюють чинники методології, показники провідних цілей та формулювання завдань; б) концептуальні моделі з визначенням тимчасових, організаційних та умовних обмежень; в) конструкційні схеми з декомпозиції та синтезу положень функціонування педагогічних підсистем та виховних засобів системного походження освітньої системи; г) моніторингові способи верифікації та коригування корисності педагогічних положень за оцінками достовірності матеріалізації обставин за показником вірогідності розумового чи фізичного розвитку середовища тих, хто навчається.

У підсумку поєднання за обраною методичною схемою забезпечувальних методів, організаційних контурів та методологічних засобів створюється методична системоутворююча основа для формулювання педагогічних положень підготовки фахівців любого рангу для фізичної культури, спорту та рекреації, що відрізняються одна від одної спеціалізацією. Але, фактором консолідації руху до здобутку рис творчості, майстерності і професіоналізму виступає мета, що якраз і є персоніфікатором деякої якості педагогічного змісту.

Педагогічні положення розвитку зводяться до опори на соціально-економічні цілі, системність, безперервність та зворотний зв'язок;

пропорційність та оптимальність; реальність та об'єктивність; психологічна стійкість, природна специфічність, аналогічність, синхронність та послідовність освітнього руху. Підтримується таке методично під впливом засобів 1) *ретроспекції*, коли вирішуються завдання щодо формування якостей педагогічного об'єкта на засадах а) опису його передісторії, б) збору даних прогнозного фону та в) формулювання завдання здійснення; 2) *діагнозу*, коли задовольняється потреба наповнення банку даних а) елементами б) функціями і в) механізмами модельного контролю достовірності рішення, що обирається; 3) *проспекції*, коли передбачається засіб отримання цільового результату педагогічної події за її проміжними векторами розвитку. За сприйняттям названого, розробнику робочої програми підготовки фахівця в обраній сфері залишається виконати планування дії за цільовою діяльністю та підкорегувати її за критерієм корисності. Від такого процесу залежить вибір організаційних заходів, тобто процес управління якістю фахівця.

Висновки та рекомендації.

1. Розвиток галузі наукового забезпечення проблеми розробки педагогічних положень підготовки фахівців для сфери фізичної культури, спорту та рекреації у повній мірі залежить від соціально-економічного стану середовища держави і попиту на робочу силу.

2. Засобом легалізації педагогічного положення виступає управлінська діяльність, що є різновидом організаторської дії. Під впливом форми обраного плану формується педагогічне цілепокладання, у якому програма дії пронизує усі рівні упорядкування сфери навчання та здійснення тренувально-виховної та культурно-освітньої роботи.

3. Для вибору векторів науково-методичної системи і системоутворюючих чинників формулювання педагогічних положень підготовки фахівців для сфери фізичної культури, спорту та рекреації, існують форми забезпечувальних методів, організаційних контурів та методологічних засобів відтворення педагогічної події. Фактором консолідації руху до

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм” здобутку рис творчості, майстерності і професіоналізму у галузях виховної та педагогічної дії виступає мета.

ЛІТЕРАТУРА

1. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року". № 1089 від 4 листопада 2020 р.
2. Бубка С. Н., Платонов В. М., Булатова М. М., та ін. *Система олімпійської підготовки: основи менеджменту*. Київ: Перша друк., 2018. 624 с.
3. Булатова М. М., Бубка С. Н., Платонов В. М. *Олімпійський спорт у системі гуманітарної освіти*. Київ: Перша друк., 2019. 912 с.
4. Дубовой О В., Саєнко В. Г. Збереження здоров'я студентської молоді – запорука ефективного розвитку держави. *Aktualne problemy nowoczesnych nauk – 2013*. Przemysl: Nauka i studia, 2013. Vol. 25. Str. 17–22.
5. Кулижська О. О., Саєнко В. Г. Пошук оптимальної форми управління спортивним клубом в часи пандемії. *Edukacja i społeczeństwo VII*. Opole: Wydawnictwo WSZiA w Opolu, 2022. P. 446–464.
6. Павлюк О. М., Толчева Г. В. Спортивна метрологія в контексті сучасних наукових досліджень. *Фіз. вих. та спорт*, 2023. № 4. С. 135–139.
7. Платонов В. М. Сучасна спортивна наука: інформаційне середовище та академічна доброчесність. *Наука в олімп. спорті*, 2021. № 3. С. 49–78.
8. Полулященко Ю. М., Саєнко В. Г., Толчева Г. В., Śliwa S. Педагогічні засоби фізичного виховання та оздоровчих систем й практик в сучасному застосуванні. *Вісник Луганського нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка (педагогічні науки)*. Старобільськ: Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2020. № 1(332). С. 177–193.
9. Саєнко В. Г. *Теорія і методика олімпійського спорту : метод. рек. для студ. 4 курсу спец. „Олімпійський та професійний спорт”*. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2011. 87 с.

10. Саєнко В. Г. *Теорія і методика спортивного тренування* : метод. рек. для студ. 3 курсу спец. „Олімпійський та професійний спорт”. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2011. 147 с.
11. Саєнко В. Г., Толчева Г. В. Організація педагогічної діяльності вчителя з фізичної культури за когнітивними цінностями. *Педагогіка й сучасні аспекти фізичного виховання*. Краматорськ: ДДМА, 2021, С. 132–145.
12. Саєнко В. Г., Толчева Г. В. Управління оздоровчим ресурсом спортсмена на шляху до вищої майстерності. *Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту*. Харків: ХДАФК, 2019. С. 114–118.
13. Толчева Г. В., Саєнко В. Г., Śliwa S. Педагогічний вплив на управлінські процеси у галузі фітнес-культури. *Вісник Луганського нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка (педагогічні науки)*. Старобільськ: Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2022. № 3(351). С. 70–88.
14. Толчева Г. В., Саєнко В. Г., Śliwa S. Управління процесами педагогічної соціалізації особистості на засадах фізичної культури. *Вісник Луганського нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка (педагогічні науки)*. Старобільськ: Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2021. № 2(340). Ч. 1. С. 38–54.
15. Толчева Г.В. *Спортивно-педагогічна організація занять з фітнесу*: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти спец. «017 Фізична культура і спорт». Полтава: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2022. 280 с.
16. Шинкарук О. А. *Теорія і методика підготовки спортсменів: управління, контроль, відбір, моделювання та прогнозування в олімпійському спорті*: навч. посіб. Київ: ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2013. 136 с.
17. Babych V., Zaitsev V., Dzhyum V., Borysenko V., Tolchieva H. The influence of the author's knowledge assessment method "Intellectual duel" on the formation of the professional competence of future coaches. *Journal for Educators, Teachers and Trainers*, 2024. 15(1). P. 85–93.
18. Bakhmat N., Kruty K., Tolchieva H., Pushkarova T. Modernization of future teachers' professional training: on the role of immersive technologies. *Futurity Education*, 2022. 2(1). P. 28–37.

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

19. Byrko N., Tolchieva H., Babiak O., Zamsha A., Fedorenko O., Adamiuk N. Training of teachers for the implementation of universal design in educational activities. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 2022. Special Issue 12/02-XXVIII. P. 117–125.

20. Dzhym V., Saienko V., Pozdniakova O., Zhadlenko I., Kondratenko V. Intensification of sport activities in the process of training higher education seekers of various specialities. *Revista Eduweb*, 2023. 17(2). P. 43–53.

21. Golod N., Tolchieva H., Bilyk V., Romanenko V., Boiagina O., Biriukova T. The state of health of female students of a special medical group: factors of deterioration and educational ways to improve. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 2022. 14(3). P. 325–346.

22. Hladoshchuk O., Saienko V., Shyshkina O., Shlieina L., Khrapatyi S. Activities and development of open universities in the states of European. *Journal of Curriculum and Teaching*, 2023. 12(2) Special Issue. P. 144–153.

23. Kravchuk O., Kit H., Yemelianova O., Tolchieva H., Beseganich I. With regard to the means and priorities for the development of the professional education system (the experience of the EU countries for Ukraine). *Journal of Curriculum and Teaching*, 2023. 12(5) Special Issue. P. 123–133.

24. Kubitskyi S., Saienko V., Demianiuk V., Mykhasiuk K. Management of pedagogical and sports educational institutions in Ukraine. *SPORT TK-Revista EuroAmericana de Ciencias del Deporte*, 2022. 11. P. 19.

25. Saienko V. *Methodical component of the physical education process*. Problems and prospects of physical culture and sports development and healthy lifestyle formation of different population groups. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2020. P. 198–204.

26. Saienko V. *Relationship processes in business*: monograph. Opole: Publishing house of the Academy of management and administration, 2019. 160 p.

27. Shyshkina O., Beyhul I., Moskalenko N., Hladoshchuk O., Tolchieva H., Saienko V. Subjective psychophysiological satisfaction of women from fitness

training on an individual program. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 2023. 14(4). P. 387–404.

28. Śliwa S., Saienko V., Kowalski M. Educating students during a pandemic in the light of research. *International Journal of Educational Development*, 2021. 87, 102504. P. 1–5.

29. Tolchieva H. *Recreational industry system: basic management, pedagogical approach, health effect*: monograph. Opole: Publishing House ANS-WSZiA, 2023. 270 p.

Оксана БАШТОВЕНКО,

завідувач кафедри фізичного виховання,

спорту та здоров'я людини

Ізмаїльського державного гуманітарного університету

м. Ізмаїл, Україна

ІНКЛЮЗИВНИЙ УРОК ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ – СУЧАСНА ПОТРЕБА

На початку 21 століття в світі реєструється близько двох мільярдів людей, що мають захворювання опорно-рухового апарату. Такі розлади і захворювання значно обмежують рухливість, що призводить до передчасного припинення роботи, зниження добробуту та зменшенню можливостей участі в суспільному житті. Пропорційно зростанню чисельності населення, зростає і чисельність захворювань. Розлади та захворювання опорно-рухового апарату включають понад 150 різних патологій. Їх спектр широкий: від гострих, короткочасних станів, таких як переломи, розтягнення і вивихи, до тривалих розладів, що супроводжуються незворотними функціональними порушеннями та інвалідністю. Розлади і захворювання опорно-рухового апарату зазвичай характеризуються болем, обмеженням рухливості, руховими розладами та розладами функціональних можливостей, що обмежують дієздатність людини [6,с.124].